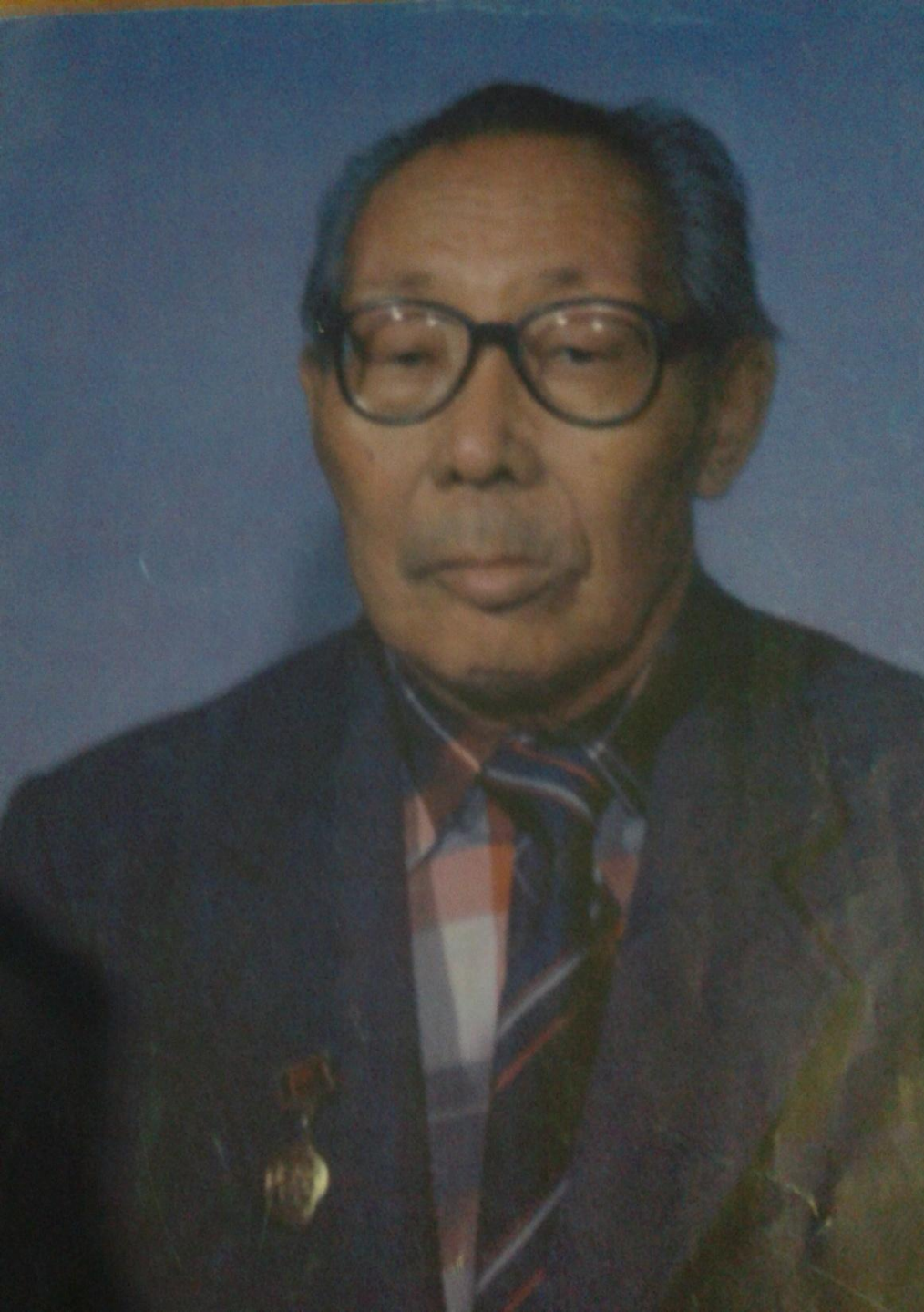

Ю. Кюнзегеш

«Саргатчай»

Юрий

Шойдакович

Кюнзегеш —

ТЫВА ШҮЛҮК

ЧОГААЛЫНЫҢ

МОГАГ-ШЫЛАГ ЧОК

ДОСКУУЛЧУЗУ,

ООЖУРГАЛ ЧОК

ЧААРТЫКЧЫЗЫ...

3. Самдан

Тожуну көрбээн кижиги - Тываны көрбээн!!!

Ю. Кюнзегешти номчуваан кижиги – тыва шүлүктү билбээн...

- Дытка аяар чөленипкен
Дыңнап тур мен. Тынып туру.
Дазылдары дыка ханы-
Салаалар дег чатты берген....
- Шөлээн, сериин тайга чурттуг
Чөөн чүктүң кижизи мен.
Чөөк-биле чымчаглааштың
Алажыга аадып каарга
Дызырткайнып эглип турар
Арга ишти хадып кээрге
Дыттар бажы дынгылдайлаар
Дыңнап өскөн хөгжүмүм ол.

- Көшкүн малчын арат оглу
Көккүр дээрже ужуп үнген.
Булут, чаъстан шаар бедик
Булгандырып чоруп олур.

Словарь-биле ажыл.

- **Дүгдектиг** – дүгдеп каан, кудалап каан.

Дүлгээзинниг – дүлгээзин долган, сеткил сагышты доюлдуруп, бодунче хаара тырта бээр.

Сарадак - мыйгактың молдургазы.

Сомнаар - дүрзүлөп каан.

Хөлчүңүм - ынак эжи.

Ю. Кюнзегеш «Саргатчай»

- Дүгдектигниң ындынналган хөңнүнде
Дүвүренчиг ынакшылдың ыры дег,
Дүне, хүндүс соксаш кынмас саарыгның
Дүлгээзинниг үнүн дыңнап өскен мен.
- Сайлыг элдиң чараш дажы-сайзанақ
Саргатчайның аяс кылаң дээринде
Чайга таалап, самнап ойнаан хамнаарак
Сагыжымдан уттундурбан, эргимим.
- Мурнуу чүкче чанган куштар көргенде,
Муңгаранчыг, чалыы чүрек саргып кээр –
Харлыг дүвү доюлдурган шуурганның
Каржы, шугул үнүн дыңнап өскен мен

- Хөртүк-биле сомнап кааным – сарадак
Көктүг чайның изиинге-даа эривээн.
Хөлчүңүмнүң ошкап кааны – чалбырааш
Көс дег, от дег, чаьска, хатка өшпестээн
- Хүлөр-хүрең шырайлыг кыс алгап каан
Хүннээректээн ынакшылым кавайы,
Уран ырым, салым-чолум эгези –
Уруг чаштан өскен черим – Саргатчай!

С. Есенин «Спит ковыль. Равнина дорогая...»

- Спит ковыль. Равнина дорогая,
В свинцовой свежести полынь.
Никакая родина другая
Не вольет мне в грудь мою теплынь.

- *Хову удаан. Хайыралыг оргулаажым
Коргулчун дег изип кыпкаш халагжсыраан.
Өске хары кижилерниң төрээн чурту
Өзүм-баарым чылыктырып шыдавас-даа.*

Свет луны, таинственный и длинный,
Плачут вербы, шепчут тополя.

Но никто под окрик журавлиный
Не разлюбит отчие поля.

- *Айнын чырыы тывызыксыг шөйлү берген,
Анай-хаактар, терек ыям ызын төккен.
Дуруяалар уюкталдыр кыйгырза-даа,
Турум чурттаан өскен шөлүн кымнар каар
деп.*

Чогаадыкчы ажил

- Бодунуң төрээн чериниң дугайында кыска шүлүк чогаадыр.
- Төрээн чер дугайында үлегер домактар тывар.
- Бердинген чурукка даянып, кыска чогаадыг бижиир

*Четтирдим
улуу-биле! 😊*